

Матуся та сенс життя

КУПИТИ

Історії про біль та зцілення

Потенціал людських стосунків по-справжньому невичерпний. Друзі, кохані, рідні - найпотужніше джерело зцілення душі. Силі цих стосунків і присвятив свою книгу доктор Ялом.

У шістьці невеликих психотерапевтичних оповідань, об'єднаних темами смерті, сенсу життя і впливу дитячих травм на нас дорослих, автор відкриває читачу нескінченний ресурс зцілення, закладений в кожному з нас. Пацієнт та лікар тут наче міняються місцями.

Зміст

Подяки
Матуся та сенс життя
Зустрічі з Паулою
Південна розрада
Сім поглиблених уроків з терапії горя
Урок 1. Перший сон
Урок 2. Стіна з тіл
Урок 3. Гнів від горя
Урок 4. Чорний слиз
Урок 5. Резон чи зрада
Урок 6. Ніколи не питай, по кому подзвін
Урок 7. Відпускання
Взаємовплив
Прокляття угорського кота
Післямова до перевидання
Післяслово автора

1

Матуся та сенс життя

Сутінки. Можливо, я помираю. Моє ліжко оточують зловісні предмети: кардіомонітори, балони з киснем, флакони для крапельниці, мотки пластикових трубок — нутрощі смерті.

Заплющуючи повіки, я поринаю в темряву.

Але потім, схопившись із ліжка, я вибігаю з лікарняної палати в яскравий, освітлений сонцем парк розваг «Глен ехо», де в минулі десятиліття я проводив багато літніх вихідних днів. Я чую музику каруселей. Вдыхаю вологий липкий аромат карамелізованого попкорну та яблук. І йду прямо — не затримуючись біля кіоску із вершковим морозивом «Білий ведмідь», американських гірок чи колеса огляду, — щоб

зайняти своє місце в черзі до «Печери жахів». Оплативши вхідний квиток, я чекаю, поки наступний візок виїде з-за рогу і з гуркотом зупиниться переді мною. Умоствоившись на своєму місці й опустивши поруччя, щоб надійно зафіксуватися, я востаннє озираюся навколо — і там, серед невеликої групи спостерігачів, я бачу її.

Я махаю обома руками і кличу, досить голосно, щоб усі почули:

— Мамо! Мамо! — Саме тоді візок нахилиється вперед і вдаряється об подвійні двері, які розчахуються, відкриваючи її чорну зівущу пащу. Я відкидаюся назад, наскільки можу, і, перш ніж мене поглине темрява, знову кличу:

— Мамо! Як я впорався, мамо? Як я тобі?

Навіть коли я відриваю голову від подушки й намагаюся прогнати сон, слова застрягають у горлі:

— Як я впорався, мамо? Мамо, як я тобі?

Але мама на глибині шести футів під землею. Уже десять років вона лежить у скромній сосновій труні на цвинтарі Анакостія за Вашингтоном в окрузі Колумбія. Що від неї залишилося? Гадаю, самі кістки. Без сумніву, мікроорганізми виїли кожен клаптик її плоті. Можливо, ще залишились якісь пасма тонкого сивого волосся, можливо, блискучі смужки хрящів, що чіпляються за краї більших кісток, стегнової та великогомілкової. І так, її перстень. Десь у кістковому пилу захована тонка срібна філігранна каблучка, яку мій батько купив на Гестер-стріт невдовзі після того, як вони прибули до Нью-Йорка зі штетла за пів світу звідти.

Так, минуло багато часу. Десять років. Її тіло розклалось і згнило. Не лишилося нічого, крім волосся, хрящів, кісток, срібної філігранної каблучки. А ще її образу, що закарбувався в моїх спогадах і снах.

Чому я махаю мамі вві сні? Я перестав махати вже дуже давно. Як давно? Уже, либонь, минуло не одне десятиліття.

Можливо, це сталося після полудня понад пів століття тому: коли мені було вісім років і вона повела мене в «Сільван», кінотеатр просто за рогом батькової крамниці. Хоча там було багато вільних місць, вона вмостила поряд з одним із сусідських розбишак, хлопцем на рік старшим за мене.

— Це місце зайняте, леді, — прогарчав він.

— Ага, та ясно! Зайняте! — презирливо огризнулася моя мама, уможууючись зручніше.

— Він займає місця, велике цабе! — оголосила вона всім, хто був у межах чутності.

Я намагався розчинитися в бордовій оксамитовій обшивці сидіння. Пізніше, коли в залі вимкнули світло, я набрався сміливості, повільно повернув голову. Він був там, тепер уже сидів на кілька рядів позаду, пліч-о-пліч зі своїм другом. Безперечно, вони дивилися на мене й тикали пальцями. Один з них потряс кулаком і пробурмотів:

— Ще зустрінемося!

Мама перекрила мені дорогу до кінотеатру «Сільван».

Відтоді він перетворився на ворожу територію. Заборонену, принаймні за дня. Якщо я хотів сходити на суботній показ — «Бек Роджерс», «Бетмен», «Зелений Шершень», «Фантом», — то мав прийти після початку сеансу, зайняти своє місце в темряві, у самому кінці залу, якомога ближче до запасного виходу, і піти якраз перед тим, як знову ввімкнуть світло. У моєму районі ніщо не було важливіше за уникання найбільшого лиха — побиття. Як виглядає бійка, не важко уявити: хук по підборіддю — і на цьому все.

Або потиличник, ляпас, стусан, підніжка — байдуже що. Але попасти під роздачу — це серйозно. Бо це назавжди. Хто ти після цього? Ти поза грою, живеш з ярликом «биток».

І махати матусі ручкою? Навіщо мені це тепер, коли я роками жив з нею в атмосфері безперервної ворожнечі? Вона була марнослава, владна, нав'язлива, підозрілива, злостива, самовпевнена й жахливо неосвічена (але мудра — навіть я це розумів). Ніколи, жодного разу, я не пам'ятаю, щоб розділив з нею теплу мить. Жодного разу я не пишався нею й не думав:

«Я такий радий, що вона моя мама». У неї був отруйний язик, і вона про всіх злословила — окрім мого батька й сестри.

Я любив свою тітку Ханну, батькову сестру: її лагідність, її невичерпну теплоту, її хот-доги на грилі, загорнуті в хрусткі скибочки болонської ковбаски, її незрівнянний штрудель (його рецепт назавжди

втрачений для мене, оскільки її син ніколи не надішле його мені, але це вже інша історія). Найбільше я любив ходити до Ханни в неділю. У цей день її закусочна біля бази військово-морського флоту у Вашингтоні була зачинена, і вона дозволяла мені годинами грати на пінбольному автоматі безкоштовно. Вона ніколи не заперечувала проти того, щоб я підкладав маленькі папірці під передні ніжки автомата, щоб сповільнити падіння кульок, через що я міг набрати більше очок. Моє обожнювання Ханни доводило маму до несамовитої злости й нападів на зовицю. Мама всіляко знецінювала Ханну:

Ханна бідна й ненавидить працю в крамниці, у неї слабке ділове чуття, її чоловік недолугий, у неї немає гордості і вона ладна приймати все, що випадає на її долю, як милість.

Мама говорила огидною говіркою, її англійська мала відчутний акцент і була пересипана словами з їдишу. Вона ніколи не приходила до моєї школи на батьківські збори чи на збори батьківського комітету. Богу дякувати! Я здригався від думки про те, що доведеться познайомити з нею своїх друзів.

Я сварився з мамою, не корився їй, кричав на неї, уникав її і, нарешті, у підлітковому віці взагалі перестав з нею розмовляти. Найважчою головоломкою мого дитинства було: «Як тато взагалі її терпить?».

Я пригадую чудові моменти недільного ранку, коли ми з ним грали в шахи і він весело підспівував під записи єврейської музики, похитуючи головою в такт мелодії. Рано чи пізно ранкове повітря розбивав мамин голос, що горлав згори:

— Ой лишенько! Гевалт, гевалт, годі вже! Vay iz mir! З мене досить музики, досить шуму!

Не кажучи ні слова, батько підводився, вимикав патефон і в тиші продовжував нашу шахову партію. Скільки разів я благав його:

— Тату, будь ласка, тату, прошу, хоча б цього разу вмаж їй!

То навіщо махати? І навіщо питати наприкінці життя:

— Як я впорався, мамо?

КУПИТИ